

Vilvoorde, Fietsbrug

Programma van Maatregelen

Auteur:

J. Lemahieu

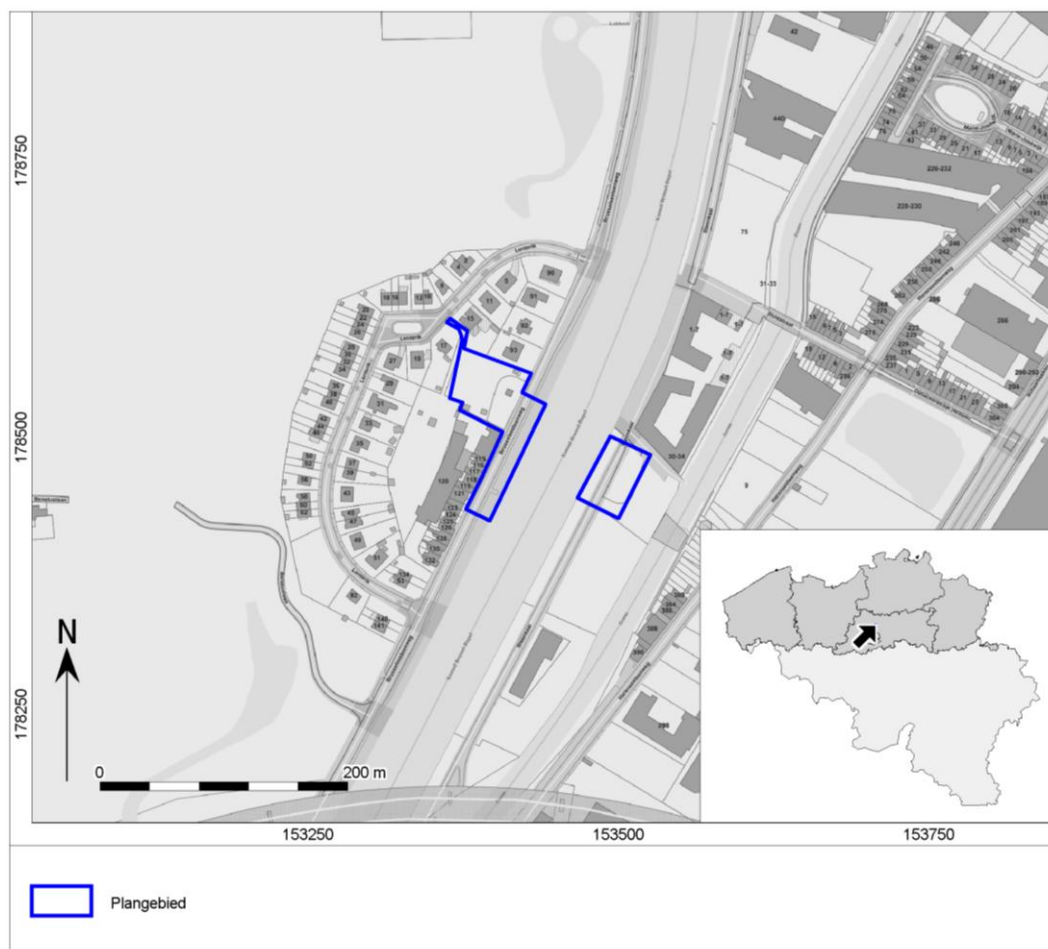
Autorisatie:

B.A.T.M. Weekers-Hendriks (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

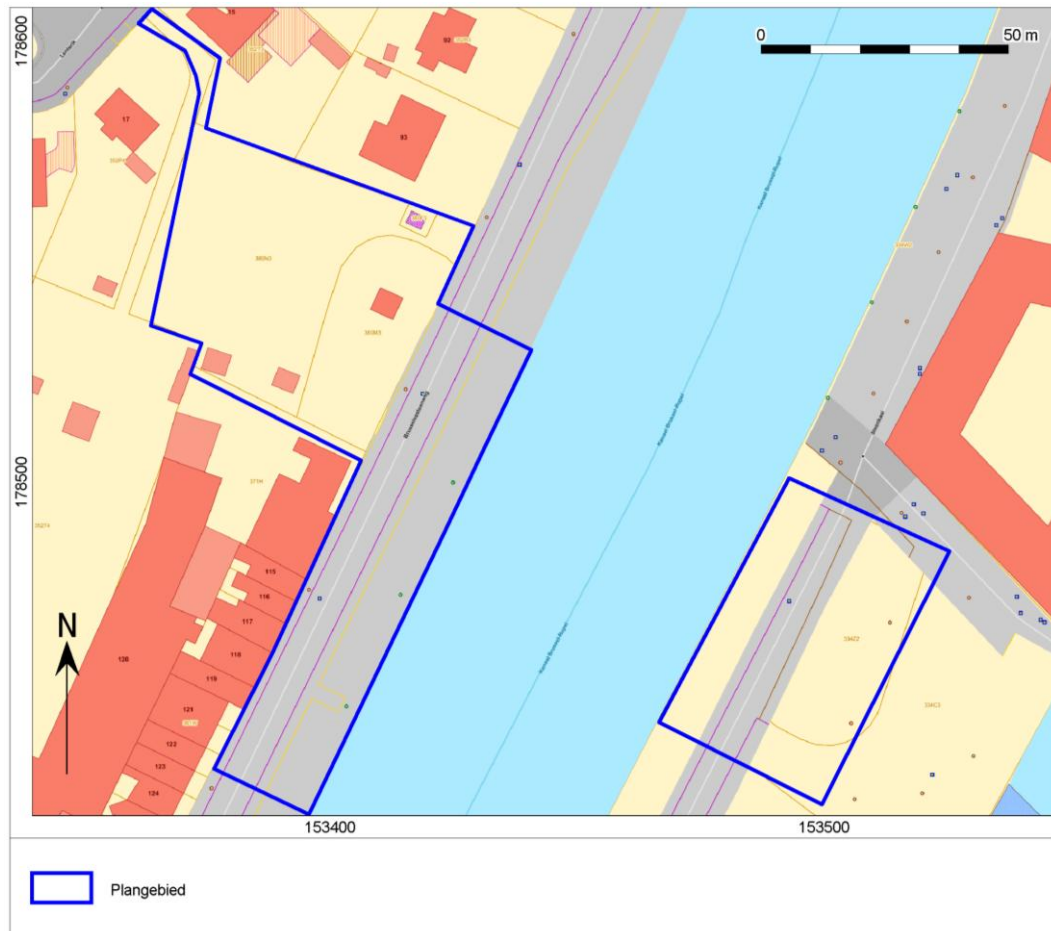
1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in april 2020-mei 2020 een nota opgesteld naar de archeologische waarde nabij de locatie "Drie Fonteinen" aan weerszijdes van de Willebroeksevaart te Vilvoorde (afb. 1 en 2). De nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek en een proefputtenonderzoek (prospectie met ingreep in de bodem) en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen de voorgenomen werken van een fiets –en voetgangersbrug.

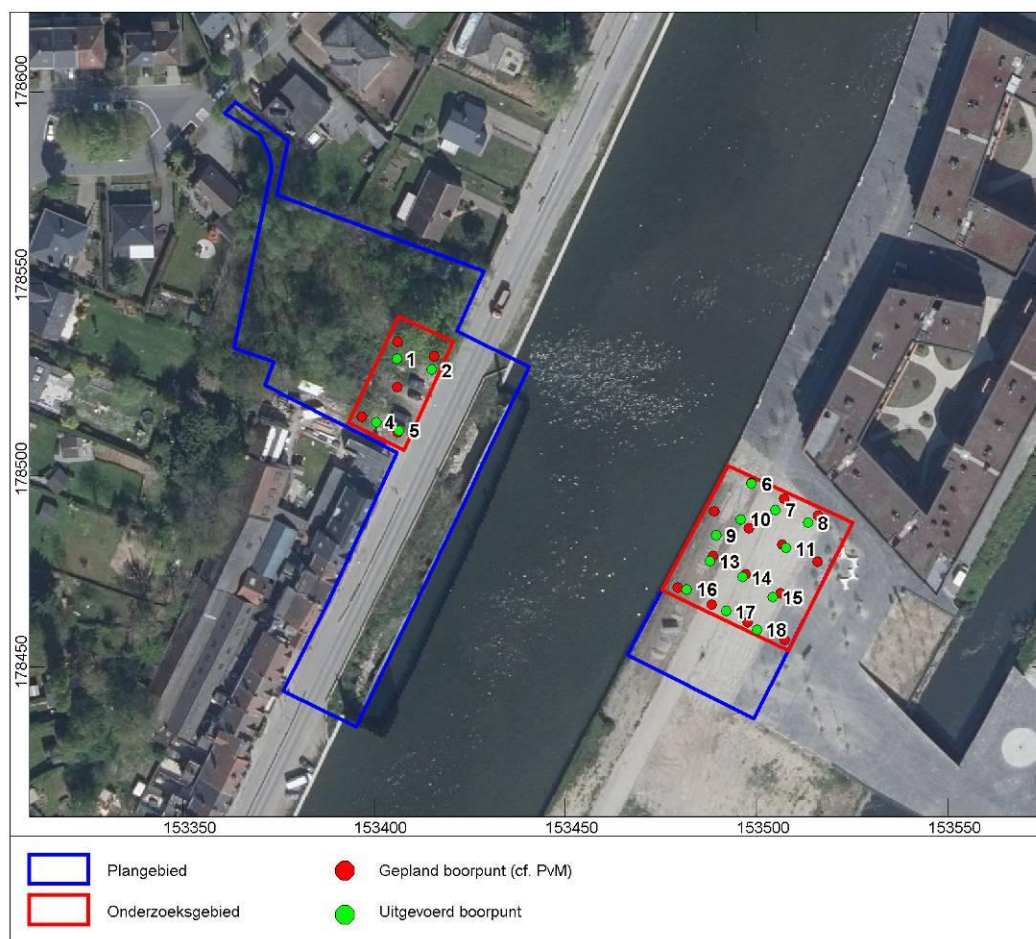
Het gedeelte van de proefputten behelst alleen de westelijke kant van de Willebroeksevaart, enkel hier moest een waardering gedaan worden inzake bouwhistorische resten. De oostelijke kant werd wel onderzocht door middel van landschappelijke boringen (afb. 3).

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied. (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).

Afb. 2. Aanduiding van het plangebied op de Basiskaart Vlaanderen (GRB).

Afb. 3. De voor vervolgonderzoek geselecteerde zone binnen het plangebied met de geplande en uitgevoerde boringen voor het landschappelijk bodemonderzoek op een luchtfoto uit 2018.

2 Aanleiding van het onderzoek

In het projectgebied wordt een fiets- en voetgangersbrug verwezenlijkt.¹ Langs de brug wordt lokaal ook de kade versterkt door het inschieten van ankers en wordt een groenruimte met pad ingericht. Het projectgebied heeft een totale grootte van ca. 7000m² en bestaat uit twee deelgebieden. Deelgebied 1 op de linkeroever, heeft een oppervlakte van ca. 4950m², deelgebied 2, op de rechteroever, heeft een oppervlakte van ca. 2050m².

Tijdens de geplande werken worden de huidige twee sluisdelen, verwant aan het kanaal dat in de 16de eeuw werd aangelegd, aan de linkeroever, verwijderd. Gaandeweg worden de sluisstructuren tot puin geschoten, opgeruimd en afgevoerd. Indien de structuren gestut worden door paalfunderingen, worden deze funderingen uitgetrokken. Bij deze afbraakwerken is geen bemaling voorzien. Een deel van de afbraakwerken worden onder de grondwatertafel uitgevoerd, maar dit vormt geen probleem voor de uitvoering van de geplande werken.

Bij de geplande werken op rechteroever worden de bestaande kademuur en damwand niet geraakt, terwijl in het zuidelijk deel op de linkeroever de kademuur zal worden heraangelegd. Hiervoor worden ankers onder de straat doorboord. Vooraleer deze werken van start gaan worden de damwanden in deze zone uitgetrokken en worden nieuwe damwanden geplaatst.

De ankers impliceren een bodemverstoring van max. ca. 10m onder het bestaande maaiveld. De zone waarin deze ankers worden ingeboord bedraagt ca. 1100m². Het anker wordt in een hoek van 30° in de grond ingeboord. De diameter van de paal, die vasthangt aan het anker bedraagt max. 30cm. Om de 2,8m wordt zo'n anker geschoten. Aan het eind zit een betonprop. Dit beton wordt na het boren doorheen de schacht van de paal gepompt om dan op het einde een prop te creëren.

De weg en het fietspad in deze zone zijn niet in eigendom van de initiatiefnemer, maar in eigendom van het agentschap Wegen en Verkeer. Vanaf het maaiveld zijn hier dan ook geen bodemingrepen gepland, de ankers worden vanaf de kade ingeschoten, deze grond is eigendom van de initiatiefnemer.

In het noordelijk deel op linkeroever wordt een groenzone met pad verwezenlijkt. Op heden zijn hier reeds bomen aanwezig, deze worden behouden en mogen dus niet geraakt worden bij de geplande werken. Deze zone bedraagt ca. 2900m². De grootste bodemingreep bestaat uit het aanleggen van een pad waarbij de fundering een bodemverstoring van max. ca. 80cm onder het bestaande maaiveld zal veroorzaken. Het pad zal ca. 2m breed zijn en beslaat in totaal ca. 210m².

Het landhoofd van de brug zal op elke zijde van het kanaal bestaan uit een kelder met een lift, een pijler dicht bij het kanaal en een trap. Deze zullen allen gestut worden door paalfunderingen die ca. 15m onder het huidige maaiveld gaan. Deze paalfunderingen hebben een diameter van ca. 600cm. Onder de trappen komen telkens 2 funderingspalen, onder de kelders telkens 4 en onder de pijlers telkens 2 funderingspalen.

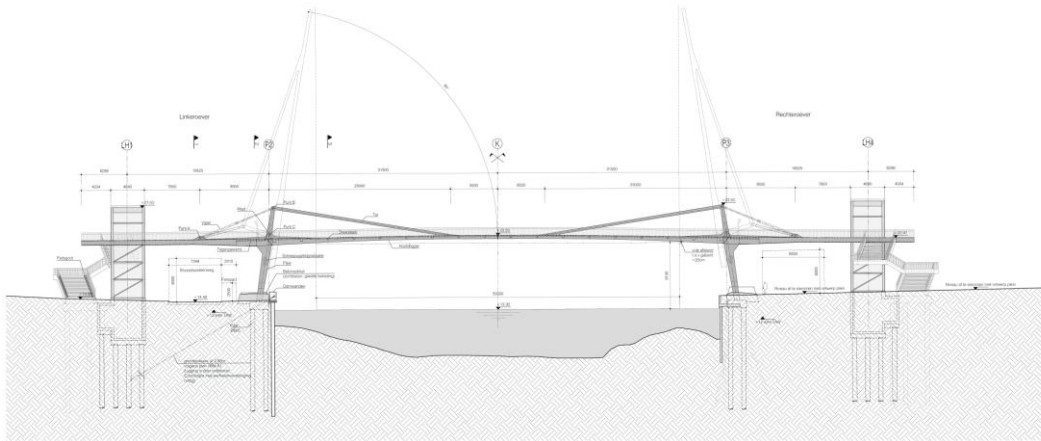
Sinds het opstellen van de archeologienota zijn de plannen gedeeltelijk gewijzigd. Deze wijziging is toegestaan binnen de verleende omgevingsvergunning.

Ten tijde van het opstellen van de archeologienota was voor het landhoofd op de linkeroever een bouwput voorzien met een oppervlakte van ca. 450 m² en op rechteroever een bouwput met een oppervlakte van ca. 460 m². De bouwputten zouden zo vrijwel de volledige lengte van het landhoofd beslaan.

¹ Dit tekstdeel is met het oog op conformiteit voor een gedeelte vrijwel woordelijk overgenomen uit de archeologienota: Leenknecht & Vermeersch 2019a, 10-2.

Er is sindsdien besloten dat de bouwput enkel het oppervlak van de liftkelder zal beslaan. Op de linkeroever krijgt deze een afmeting van ca. 6,5 x 15 m, ofwel ca. 97,5 m². De rechteroever krijgt een bouwput met afmetingen van ca. 6,5 x 12,5 m, ofwel ca. 82 m² (afb. 4). De diepte van de bouwput bedraagt nog steeds ca. 6,5 m onder het huidige maaiveld.

Deze plaanpassing betekent mogelijk een reductie van de impact van de werken op eventuele archeologische waarden in de ondergrond.

Afb. 4. Doorsnede van geplande werken

3 Gemotiveerd advies over het al dan niet nemen van maatregelen

3.1 Volledigheid van het onderzoek

Het vooronderzoek heeft tot dusver bestaan uit een bureauonderzoek, landschappelijk booronderzoek en een proefputtenonderzoek. Op basis van deze onderzoeken kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat er binnen het onderzochte plangebied een mogelijkheid bestaat voor de eventuele aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen.

3.2 Resultaten onderzoeken

Tijdens de bureaustudie werd gesuggereerd dat er binnen het plangebied een verwachting is voor de mogelijke aanwezigheid van vondstensites uit steentijden. Daarnaast was er een verwachting op resten van een mogelijk bewoning vanaf de 10^e eeuw n. Chr.

Het landschappelijk booronderzoek toonde aan dat het plangebied opgebouwd is uit Holocene, fluviatiele afzettingen. Binnen deze afzetting werd geen enkel milieu geschikt geacht om steentijdsites in aan te treffen. De enige artefacten die hierin verwacht worden zijn riviergerelateerde puntvondsten zonder kennispotentieel. Ook voor de latere sites uit de (pre)historische perioden kon de verwachting naar laag worden gezet. Wel was er nog een potentieel om resten van vroegmoderne bouw-archeologische resten aan te treffen. Om dit te toetsen is een proefputtenonderzoek uitgevoerd.

Tijdens dit proefputtenonderzoek werden inderdaad resten aangetroffen van structuren uit baksteen. Het gaat om restanten van bloemmolens met een datering vanaf de tweede helft van de 19de eeuw tot 1989. Restanten van eerdere bebouwing zijn niet aangetroffen.

3.3 Impact van de geplande werken

Binnen het onderzoeksgebied zal een fiets en voetgangersbrug gerealiseerd worden. Bij deze werken hoort ook een versterking van de kades en er wordt ook een groenruimte met pad voorzien. De diepte van de bouwputten worden uitgegraven tot 6,5m onder het maaiveld.

3.4 Bepaling van de maatregelen

Het uitgevoerde onderzoek heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied geen kennispotentieel bevat bij een nader onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving. De aangetroffen muurresten kunnen gerelateerd worden aan de historische gegevens uit de 19^e en 20^e eeuw. De muurresten worden als niet archeologisch relevant beschouwd, hiermee wordt bedoeld dat een grootschalig onderzoek naar deze resten weinig potentieel bevat voor nader onderzoek.

Daarnaast zijn er geen oudere sporen aangetroffen die wijzen op restanten van een oudere bewoning binnen het plangebied. Mochten deze toch aanwezig zijn in de nog niet onderzochte ander helft van de bouwput, dan zijn zij dusdanig versnipperd dat een analyse op kenniswinst en kost-baten een vervolgonderzoek onnodig maakt. Dankzij deze gegevens wordt er dan ook geen vervolgonderzoek aangeraden en adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling.